

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

N Á L E Z

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 83/2014-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. apríla 2014 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika vo veci sťažnosti A. B., a K. B., zastúpených JUDr. Janou Briškovou Dominovou, Advokátska kancelária Mgr. Andreja Bartovica, Kukučínova 8, Piešťany, pre namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní o žiadosti sťažovateľov o vydanie finančných prostriedkov zo súdnej úschovy z 21. februára 2013 vedenom pod sp. zn. 7 U 16/2008 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo A. B. a K. B. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní o ich žiadosti o vydanie prostriedkov zo súdnej úschovy z 21. februára 2013 vedenom pod sp. zn. 7 U 16/2008 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 7 U 16/2008 p r i k a z u j e konať bez zbytočných priet'ahov.

3. A. B. a K. B. priznáva každému finančné zadost'učinenie v sume po 300 € (slovom tristo eur), ktoré je Okresný súd Piešťany p o v i n n ý vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Piešťany je p o v i n n ý uhradiť A. B. a K. B. trovy právneho zastúpenia v sume 275,94 € (slovom dvestosedemdesiatpäť eur a deväťdesiatštyri centov) na účet ich právnej zástupkyne JUDr. Jany Briškovej Dominovej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 83/2014-10 zo 4. februára 2014 prijal na ďalšie konanie sťažnosť A. B. a K. B. (ďalej len „sťažovatelia“), pre namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní o žiadosti sťažovateľov o vydanie finančných prostriedkov zo súdnej úschovy z 21. februára 2013 vedenom pod sp. zn. 7 U 16/2008.

Sťažovatelia v sťažnosti uviedli, že žiadosťou z 21. februára 2013 požiadali o vydanie peňažných prostriedkov zo súdnej úschovy, keďže podľa nich dôvod, pre ktorý zložiteľia uhradili nájomné do súdnej úschovy, odpadol. Pretože okresný súd nekonal,

podal „sťažovateľ A. B. urgenciu, a to vzhľadom na skutočnosť, že od podania žiadosti v tom čase ubehli už viac ako štyri mesiace a súd vo veci žiadnym spôsobom nekonal“. Vzhľadom na pokračujúcu nečinnosť podal 12. augusta 2013 «sťažovateľ A. B. sťažnosť na postup Okresného súdu Piešťany, ktorým spôsobuje zbytočné prietahy v konaní (ďalej len „sťažnosť“).» Pre práceneschopnosť vyššej súdnej úradníčky, ktorej je vec pridelená, predĺžila predsedníčka okresného súdu lehotu na vybavenie sťažnosti. V upovedomení o spôsobe vybavenia sťažnosti doručenom 15. októbra 2013 predsedníčka súdu považovala sťažnosť za dôvodnú a uviedla, že zabezpečí, aby zastupujúci vyšší súdny úradník vo veci rozhodol v primeranej lehote. Do podania sťažnosti na ústavnom súde (5. december 2013) sa vo veci podľa sťažovateľov nekonalo.

Sťažovatelia ďalej uvádzajú:

„Vzhľadom na celkovú dĺžku konania vedeného pred Okresným súdom v Piešťanoch a tiež vzhľadom na to, že ide o vec, ktorá sa nevyznačuje právnou ani faktickou zložitou, sťažovatelia sa domáhajú primeraného finančného zadosťučinenia v rozsahu 5 000 € (slovom: päťtisíc eur) z dôvodu, že konaním, resp. nekonaním zo strany Okresného súdu v Piešťanoch sa dlhodobo nachádzajú v stave právnej neistoty, pričom sa pre prietahy v konaní spôsobené postupom Okresného súdu v Piešťanoch do dnešného dňa nemôžu domôcť finančných prostriedkov, ktoré im podľa právoplatných rozhodnutí súdov náležite patria.“

Sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd vo veci ich sťažnosti vydal tento nález:

„1. Základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Piešťanoch v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Ú 16/2008 (pôvodná sp. zn. 14 Ú 4/04) porušené bolo.

2. Okresnému súdu v Piešťanoch sa prikazuje, aby v konaní pod sp. zn. 7 Ú 16/2008 konal bez zbytočných prietahov.

3. *Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 5 000 € (slovom: päťtisíc eur), ktoré je Okresný súd v Piešťanoch p o v i n n ý vyplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.*

4. *Okresný súd v Piešťanoch je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia JUDr. J. B. D., advokátke, vo výške 275,94 € (slovom: dvestosedemdesiatpäť eur deväťdesiatštyri centov) do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“*

Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci listom sp. zn. Spr. 115/14 z 3. marca 2014 vyjadril okresný súd, zastúpený jeho predsedníčkou, ktorá v úvode svojho vyjadrenia uviedla chronologický prehľad vykonaných úkonov vo veci sp. zn. 7 U/16/2008 a v závere uviedla:

„Čo sa týka skutkovej a právnej zložitosti sporu ide o konanie o prijímanie mesačných platieb nájomného do úschovy z dôvodu, že zložitelia mali pochybnosti, kto je prenajímateľom s ohľadom na prebiehajúce súdne konanie na OS Piešťany pod sp. zn. 12 C/48/2004. V danom prípade teda zložitelia mali odôvodnené pochybnosti, kto je ich veriteľom, preto aj alternatívne označili ako možných príjemcov všetkých účastníkov súdneho sporu. Súd bezprostredne po doručení návrhu vykonal úkony smerujúce k rozhodnutiu o prijatí mesačných platieb do úschovy. Následne súd zisťoval stav konania vo veci 4 C/287/2008 (predtým 12 C/48/2004), pričom skôr ako bolo v predmetnom konaní právoplatne rozhodnuté, nemohol rozhodnúť o vydaní predmetu úschovy niektorému z príjemcov. Z pripojeného rozsudku 4 C/287/2008 a potvrdzujúceho rozsudku odvolacieho súdu, ktoré vo veci zamietnutia návrhu, nadobudli právoplatnosť 14. 2. 2013, bolo zrejmé, že až 14. 2. 2013 bolo právoplatne vo veci 4 C/287/2008 rozhodnuté. Teda až po právoplatnosti rozhodnutia vo veci 4 C/287/2008 mohol súd v danej veci ohľadom úschovy prijať nejaké rozhodnutie týkajúce sa vydania úschovy, o čom bolo po poverení vo veci inou vyššou súdnou úradníčkou, nakoľko vyššia súdna úradníčka konajúca v zmysle rozvrhu práce bola od augusta 2013 práceneschopná, dňa 6. 12. 2013 rozhodnuté. Predtým bolo potrebné zabezpečiť sumarizáciu zloženej sumy, čo bolo zrealizované 20. 11. 2013.

Pokiaľ v predmetnom konaní došlo k priedahom, tieto mohli vzniknúť najskôr po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia v konaní 4 C/287/2008, teda po 14. 2. 2013,

keďže práve otázka, kto je veriteľom zložiteľov mala byť v tomto konaní vyriešená. Od októbra 2013 súd vo veci priebežne koná.“

Predsedníčka okresného súdu zároveň uviedla, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhajú vyslovenia porušenia základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch, postupom okresného súdu v konaní o žiadosti sťažovateľov o vydanie finančných prostriedkov zo súdnej úschovy z 21. februára 2013 vedenom pod sp. zn. 7 U/16/2008.

V obsahu označených práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. I. ÚS 20/02, III. ÚS 344/2011).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza

osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (napr. IV. ÚS 221/04, III. ÚS 103/07, III. ÚS 139/07).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý súdom prikazuje postupovať v konaní v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ako aj z § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, III. ÚS 75/07, III. ÚS 118/07) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

1. Predmetom napadnutého konania je žiadosť sťažovateľov o vydanie peňažných prostriedkov zo súdnej úschovy. Ústavný súd konštatuje, že uvedená vec nevykazuje žiadne znaky skutkovej alebo právnej zložitosti, ktoré by ospravedlňovali nekonanie okresného súdu.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či v napadnutom konaní mohlo dôjsť k zbytočným priet'ahom, bolo správanie sťažovateľov. Z obsahu spisu

okresného súdu ústavný súd nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by mohli byť pripísané na ťarchu sťažovateľov, naopak, sťažovatelia aktívne vystupovali na ochranu svojho práva, urgenciou a sťažnosťou na prietahy v konaní sa usilovali ukončiť stav nečinnosti okresného súdu.

3. Posledným kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľov, bol postup samotného okresného súdu.

Preskúmaním spisu okresného súdu sp. zn. 7 U/16/2008 ústavný súd zistil, že vo veci boli vykonané tieto úkony:

- sťažovatelia požiadali 21. februára 2013 okresný súd o vydanie finančných prostriedkov z úschovy,
- 26. júna 2013 bola súdu doručená urgencia o vydanie finančných prostriedkov z úschovy,
- 10. októbra 2013 upovedomila predsedníčka okresného súdu o spôsobe vybavenia sťažnosti na prietahy v konaní z 12. augusta 2013,
- 25. októbra 2013 poverila sudkyňa vyššiu súdnu úradníčku na konanie, pretože vyššia súdna úradníčka určená rozvrhom práce bola dlhodobo práceneschopná,
- 12. novembra 2013 dala vyššia súdna úradníčka zistiť všetky zloženia do úschovy, a založiť rozhodnutia vo veci sp. zn. 4 C/287/2008,
- 13. novembra 2013 bol do spisu založený rozsudok okresného súdu vo veci sp. zn. 4 C/287/2008 a potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu sp. zn. 9 Co/231/2011, ktoré nadobudli právoplatnosť v časti zamietnutia návrhu na určenie neplatnosti právnych úkonov 14. februára 2013,
- 20. novembra 2013 účtovníčka vypracovala záznam o zložení všetkých platieb do úschovy,
- uznesením č. k. 7 U/16/2008-163 zo 6. decembra 2013 vyššia súdna úradníčka rozhodla o vydaní predmetu úschovy príjemcom v 2. a 3. rade, každému v polovici,
- po neúspešnom doručovaní príjemcom v 2. a 3. rade okresný súd zisťoval ich adresy v registri obyvateľov,

- okresnému súdu bolo 20. decembra 2013 doručené odvolanie príjemcu v 1. rade voči uzneseniu zo 6. decembra 2013 o vydanie predmetu úschovy sťažovateľom,
- okresnému súdu bolo 10. januára 2014 doručené odvolanie zložiteľov proti uzneseniu okresného súdu o vydanie predmetu úschovy,
- 25. februára 2014 okresný súd zasielal príjemcom 1. 2. a 3. rade a zložiteľom odvolania na vyjadrenie,
- 25. februára 2014 súd uznesením uložil príjemcovi v 1. rade a zložiteľom zaplatiť súdny poplatok za odvolanie.

Z prehľadu jednotlivých úkonov od 21. februára 2013 vyplýva, že okresný súd vykonal prvý relevantný úkon vo veci 12. novembra 2013 (t. j. po takmer 9 mesiacoch od podania žiadosti o vydanie predmetu úschovy), keď vyššia súdna úradníčka dala zistiť všetky zloženia do úschovy a založiť rozhodnutia vo veci sp. zn. 4 C/287/208 a sp. zn. 9 Co/231/2011. O vydaní predmetu úschovy sťažovateľom rozhodla vyššia súdna úradníčka 6. decembra 2014, t. j. až po doručení sťažnosti na priet'ahy v konaní ústavnému súdu. V súvislosti s úkonmi, ktoré v období do vydania uznesenia okresný súd vykonal, poukazuje ústavný súd na svoju judikatúru, súčasťou ktorej je aj právny názor, že závažnosť doby nečinnosti súdu sa zvyšuje, keď po nej nasledujú jednoduché úkony (napr. III. ÚS 101/01, IV. ÚS 43/06).

Pokiaľ okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti poukazoval na dlhodobú práceneschopnosť vyššej súdnej úradníčky, ústavný súd vo svojej predchádzajúcej judikatúre už viackrát konštatoval (napr. I. ÚS 23/03, I. ÚS 141/03, II. ÚS 153/06), že personálne problémy (dlhodobá práceneschopnosť sudcu, zmeny zákonných sudcov) a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté priet'ahy, a to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia (m. m. I. ÚS 39/00, I. ÚS 55/02). Okresný súd vo svojom vyjadrení neuviedol žiadne konkrétne skutočnosti, na základe ktorých by bolo možné usudzovať, že v danej veci ide o takýto prípad. Dlhodobá práceneschopnosť konajúceho vyššieho súdneho úradníka nemôže byť vo vzťahu k oprávnenému subjektu, ktorý sa obrátil na všeobecný súd so žiadosťou o odstránenie svojej právnej neistoty, dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a nezabavuje štát

zodpovednosti za pomalý priebeh konania a v jeho dôsledku za vznik zbytočných prierahov.

Vychádzajúc z toho, že napadnuté konanie bolo poznamenané nečinnosťou okresného súdu a okresný súd o vydaní predmetu úschovy rozhodol až po podaní sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd dospel k názoru, že namietaným postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 U/16/2013 došlo k zbytočným prierahom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a tým aj k porušeniu práva sťažovateľov na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, príp. nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, príp. prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Ústavný súd preto v súlade so svojím rozhodnutím o porušení označených práv sťažovateľov v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu (ktorého rozhodnutie z dôvodu podaného opravného prostriedku dosiaľ nenadobudlo právoplatnosť) konať bez zbytočných prierahov, a to pokiaľ bude v zmysle rozhodnutia odvolacieho súdu povinný v budúcnosti vykonať ďalšie úkony vo veci, prípadne aj len pri doručovaní rozhodnutia odvolacieho súdu účastníkom konania (bod 2 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie (podobne § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

Sťažovatelia žiadali priznať finančné zadosťučinenie v sume 5 000 €.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je pre sťažovateľov dostatočným zadosťučinením. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať sťažovateľom aj finančné

zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľov považuje za primerané vo výške každému po 300 €, ktoré zaviazal uhradiť okresný súd (bod 3 výroku nálezu).

III.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

Sťažovatelia si prostredníctvom svojej právnej zástupkyne uplatnili náhradu trov konania v dôsledku právneho zastúpenia v sume 275,94 €.

Ústavný súd podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) priznal sťažovateľom náhradu trov konania z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti – vykonané v roku 2013), ktoré v zmysle citovanej vyhlášky predstavujú sumu 2 x 130,16 €, k tomu tiež 2 x režijný paušál 7,81 €. Keďže právna zástupkyňa sťažovateľov požiadala o priznanie sumy 275,94 €, bola jej priznaná úhrada v tejto výške (bod 4 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. apríla 2014